

Prins Bertil i Halmstad 1960.

BILD: GÖTE KARLSSON

Prins Bertil fick vända – stormen skapade spykaos

Folk kräktes på golvet, halkade omkull i andras spyor eller låg apatiska på golvet. I kiosken krossades spritflaskorna och en passagerare förlorade sina löständer i en kräkattack. Bara en vecka efter sin storstilade entré sommaren 1960 gav sig Prins Bertil ut på en färd som slutade med att färjan fick vända vid Hallands Väderö.

Den 12 juni 1960 kom Lion Ferrys nylevererade färja Prins Bertil till Halmstad och möttes av mer än 30 000 entusiastiska människor. Dagen efter inleddes trafiken mellan Halmstad och Århus. De första dagarna var erfarenheterna från färjans turer nyhetsstoff i Hallandsposten. Artiklarna var positiva men måndagen den 20 juni var

rubrikerna svarta. Prins Bertil hade under söndagens storm tvingats vända tillbaka och sätta iland passagerarna som hade plågats svårt av sjösjuka.

Befälhavaren Egon Johansson ville få en mjuk inkörningsperiod för Prins Bertil. Han hade fått gehör för att antalet passagerare skulle begränsas till 500 den första

tiden. Den sjöovana restaurangbesättningen från Varabolaget behövde trimmas in i säkerhetsarbetet ombord innan fullt antal passagerare, 879 stycken, tilläts följa med. Söndagen den 19 juni var den första dagen då Prins Bertil skulle få ta full passagerarlast.

Redan dagen innan hade Prins Bertil haft hårt väder.

Sjösjukepillren var slut ombord och en båtvärdinna, som skulle gå ombord, skickades först att hämta ut ny medicin för att vid behov kunna ge till passagerarna.

Så kom morgonen den 19 juni då färjan skulle avgå klockan 07.20. Bokade på resan var bland andra 500 utflyktsresenärer på en resa anordnad av Värnamo Tidning. Halmstads Hantverksförening reste med 100 personer. Bussar med förväntansfulla resenärer anlände till Halmstad. Stämningen var god. En del hade redan stärkt sig med alkoholhaltiga drycker, kanske för att lugna nerverna inför sjöresan. Några kräktes redan innan de hade kommit fram till färjan. När passagerarna gick ombord blev det trångt. Flera hundra kunde inte beredas sittplatser ombord.

I efterhand gjorde pressen en stor sak av att det var smålänningar som hade rest med färjan. Man menade att personer som bodde i skogarna inte hade samma förmåga att klara svår sjögång som till exempel hallänningar. Fördomar om grupper av människor fanns också vid den här tiden.

HP måndagen den 20 juni 1960.

Prins Bertil kastade loss och gled ut på Nissan. Det var inga problem att manövrera färjan förbi piren och fyren och ut på öppet hav. Där mötte fartyget hög sjö efter flera dagars dåligt väder. Just på söndagsmorgonen blåste det 15 sekundmeter. Prins Bertil satte djupt i de första sjöarna och rullade samtidigt från sida till sida.

Det tog inte många minuter innan många passagerare började anta en grågrön ansiktsfärg. Den förväntansfulla och glada stämningen var som bortblåst. När det blev svårt att gå och stå blev passagerarna oroliga. Många

av dem var också gamla. I blåsten var det inte heller så attraktivt att söka sig ut på däck utan de flesta trängdes inne. Färjan var förberedd med 800 papperspåsar att kräkas i och de tog snabbt slut. Rörelserna, ljuden och inte minst lukterna gjorde att sjösjukan spred sig som en löpeld. All tillgänglig personal fick kallas ut för att städa, surra sådant som hade lossnat samt hjälpa och lugna passagerarna. Det gällde att förebygga att passagerarna halkade, trillade eller träffades av lösa föremål.

I kiosken rådde också kaos. Föreståndaren hade tidigare byggt upp vackra pyramider för att exponera de skattefria varorna. Nu rasade dessa. Flaskor gick sönder och innehållet rann ut. Mitt i allt

”
Rörelserna, ljuden och inte minst lukterna gjorde att sjösjukan spred sig som en löpeld.

I restaurangen.

BILD: BROSCYRBILD

Vilosalongen.

BILD: BROSCYRBILD

Andre styrman Ossian Weddig, en okänd person samt rorsmannen Karl Gustav Alexandersson.

BILD: CARL ERIK RYDBERG

Befälhavarna Egon Johansson och Alvar Wisjö.

BILD: ANDERS BERGENEKS SAMLINGAR

detta drabbades den ansvarige själv av sjösjuka. Det var en mängd vätskor och dofter som blandades i det trånga utrymmet.

Det fanns passagerare som tog sin tillflykt till bildäcket där det var lugnare och mera frisk luft. Här skulle de naturligtvis inte uppehålla sig men på den här tiden var dörrarna till bildäck inte låsta. Några lyckliga passagerare lyckades boka någon av de fåtaliga hytterna ombord.

En man satt och grät i en fartygets trappor. Tillfrågad om hur det var fatt, berättade han att han spytt ut sina löständer och utan att märka det slängt påsen i en stor behållare med andra likadana påsar. Han kunde inte förmå sig till att leta upp dem. En båtvärdinna sökte igenom behållaren och klämde på alla påsarna tills hon hittade något hårt. Det var mannens löständer! Han tog emot dem och försvann till toaletten. Efter ett tag kom han tillbaka med tänderna insatta och tackade.

På bryggan hade befälhavaren och vakthavande styrmannen läget under kontroll. Prins Bertil stävdade åt sydväst. Blåsten eller sjön var inte exceptionella på något

vis. Även om färjan stampade och rullade kraftigt så hade den inga problem att klara de rådande sjöförhållandena. Lasten på bildäck stod tryggt surrad och bogporten var säkrad. Förhållandena kontrollerades vid kontinuerliga ronder.

Samtidigt kände befälhavaren Egon Johansson en stor tveksamhet. Han inspekterade själv passagerarutrymmena och bildade sig en uppfattning om läget. Det rädde närmast kaos ombord sedan kräkpåsarna tagit slut. Många kräktes direkt på golvet. Andra halkade och föll omkull. Många satt eller låg till synes apatiska på stolar och golv. En del passagerare sökte sig ut på däck för att istället kräkas över relingen med risk att falla överbord. Det skulle i så fall innebära en tämligen säker död.

Nu började också ledarna för olika sällskapsresor att uppvakta befälhavaren med krav på att han skulle vända tillbaka.

Färjan var på väg ned mot Kullen där Öresund möter Kattegatt. Här skulle den nordgående strömmen i sundet möta de redan höga vågorna på Kattegatt. Vid

Lugnet före stormen...

Kullen var vindstyrkan 22 sekundmeter – motsvarande halv storm. Som befälhavare stod Egon Johansson inför ett svårt beslut. För fartyget innebar vädret inte några risker. Allmänt obehag bland passagerarna var knappast någon anledning att avbryta en resa. Att vända tillbaka skulle säkert ge negativa skrivelser i tidningarna. Problemet var det stora passagerarantalet i förhållande till restaurangbesättningens bristande erfarenhet. Om en

kritisk situation skulle uppstå skulle den kanske inte kunna hanteras. Det var också högst troligt att en fortsatt resa under ytterligare fem timmar med de här förhållandena skulle innebära en väldigt dålig reklam för den nya färjelinjen. Egon Johansson vägde de olika alternativen mot varandra och fattade beslutet att vända tillbaka till Halmstad.

När beskedet om vändningen meddelades i färjans högtalare blev stämningen ombord lugnare. När kursen var satt mot Halmstad kom sjön in akterifrån låringsvis. Det innebar att färjans stampande i sjön upphörde även om rullningen fortsatte. Cirka 10.30 kunde Prins Bertil åter förtöja i hemmahamnen och passagerarna fick gå iland. Klockan 15:30 avgick den nu renstädade färjan i samma

väder åter till Århus med lastbilarna, personbilarna och deras passagerare. Efter sex och en halv timme var hon framme.

Prins Bertil ersattes i Halmstad 1964 av en större färja med samma namn. Hon såldes till Rederi AB Nordö och 1965 vidare till Silja Line där färjan nu med namnet Holmia sattes in på linjerna Norrtälje-Åbo och Stockholm-Nådendal. 1971 såldes hon till ett italienskt rederi och gick under cirka tjugo år i trafik bland annat på Elba. 1992 såldes färjan till ett saudiarabiskt rederi och sattes i trafik med transporter av pilgrimer på väg till och från Mecka. Det är oklart när hon slutade gå i reguljär trafik men 2011 ströks hon ur registren. Färjan är inte skrotad och mycket talar för att hon kan ha sänkts i havet av sina ägare.

Anders Bergenek

Skribenten är aktiv i **Föreningen Gamla Halmstad**. Mer lokalhistoria hittar du på gamlahalmstad.se och på Facebook/gamlahalmstad.

20 juni

I dag har **Linda** namnsdag. Namnet är tyskt och en kortform för namn som Belinda, Theodolinda och Rosalinda, där efterledet lind troligen hör ihop med tyskans lind som betyder mjuk, späd eller vek. Namnet har funnits i svenskan sedan 1830-talet. Omkring 52 400 personer heter Linda och cirka 38 300 kallas så, med medelåldern 41.

Bemärkelsedagen

• I dag är det **världsdagen för flyktingar**. Den instiftades av FN för att uppmärksamma det stora antalet flyktingar i världen. I dag är runt 100 miljoner människor på flykt från krig, förföljelse och konflikt, enligt FN-organet UNHCR.

Det hände då

• **För 35 år sedan**, 1987, tog statsminister **Ingvar Carlsson** sin första officiella roddtur i den berömda Harpsundsekan. Med sig i båten hade han **Franz Vranitzky**, Österrikes förbundskansler. Men turen inleddes med förhinder – den gästande regeringschefen vägrade nämligen först att använda flytväst, medan den svenske dito inte kunde godta att sällskapet fotograferades utan. Pressbilder från tillfället vittnar emellertid om att Carlsson gick segrande ur den diplomatiska förhandlingen.

• **För 45 år sedan**, 1977, utfördes en remarkabel hjärttransplantation vid Groote Schuur-sjukhuset i Kapstaden, Sydafrika. De var en 25-årig italiensk kvinna som fick ett babianhjärta inopererat av den världsberömda kirurgen **Christiaan Barnard**. Kirurgen räknade med att hjärtat snart skulle stötas bort men att man dessförinnan skulle hinna få fram ett människohjärta. Patienten avled emellertid redan efter fem timmar.

Familj

Grattis

Martin Tellqvist 11 år
Grattis vår älskade pojke önskar Pappa, Mamma, Chrille, syskon och Mormor och Morfar och Farmor. Vi älskar dig puss och Kram

Elin Jacobsson 10 år!
Grattis vår fina Elin på 10 årsdagen. Önskar mamma, pappa och Olle